

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий Інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового Інституту
педагогіки і психології

проф. С.М. Кондратюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

спеціальність **053 Психологія**

освітня програма **Психологія першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти**

Мова навчання: **українська**

Погоджено науково-методичною комісією НН
Інституту педагогіки і психології Сумського
державного педагогічного університету імені
А. С. Макаренка

« 28 » серпня 2020 р.

Голова: к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(ступінь, вч. звання)

Розробник:

Василевська Олена Іванівна, к. психол. н, старший викладач кафедри психології;

Викладач дисципліни:

Пасько Катерина Миколаївна, к. філос..н., доцент, доцент кафедри психології.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Кузікова С.Б. д. психол. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
24 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
28 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
94 год.		138 год.	
Консультації:			
4 год.	2 год.		
Загальна кількість годин - 150	Вид контролю: екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є забезпечення успішної професійної адаптації майбутніх психологів на основі вивчення основних функцій практичного психолога, видів діяльності, вимог до його особистості, особливостей організації психологічного супроводу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є:

- розкрити сутність основних понять, які в сукупності визначають психологічну характеристику сучасної психологічної діяльності;
- розкрити й проаналізувати предметний зміст і мотивацію сучасної психологічної діяльності, її основні функції;
- забезпечити засвоєння основних психологічних характеристик, етичних вимог до організації психологічного супроводу в різних галузях;
- сприяти розвитку творчого потенціалу студентів у процесі освоєння даного курсу за допомогою спеціально розробленої системи творчих завдань;
- сприяти становленню особистісної професійно-психологічної позиції.

Інтегральна програмна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Освітньо-професійною програмою визначені наступні **загальні та спеціальні компетентності:**

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Вступ до спеціальності» вимагає актуалізації міждисциплінарних знань із «Загальної психології», «Практикуму із загальної психології».

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати за ОП

Освітньо-професійною програмою визначені наступні загальні програмні результати навчання (ПРН), для формування яких використовується навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Основні результати навчання, досягнення яких забезпечує дана

дисципліна:

РН1. Знати закономірності, критерії, норми психологічного та особистісного розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

РН2. Здійснювати самостійний пошук та аналіз спеціалізованих концептуальних знань в галузі практичної психології із використанням сучасних наукових джерел.

РН3. Вільно володіти професійним мовленням, враховувати етичні норми у спілкуванні, статусно-рольові, етнічні та інші мультикультурні характеристики співбесідника.

РН4. Знати основні сфери діяльності та проблеми сучасної практичної психології.

РН5. Мати сформовану мотивацію до процесу професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	«Відмінно» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
82-89	«Дуже добре» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
74-81	«Добре» – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання

	виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки.
64-73	«Задовільно» – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками.
60-63	«Посередньо» – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні деякі пробіли, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	«Незадовільно» (з можливістю перескладання) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли у знаннях, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.
1-34	«Незадовільно» (без можливості перескладання) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до будь-якого значимого підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2								
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5				
Поточний контроль								48	75	25	100
6	6	6	6	6	6	6	6				
Контроль самостійної роботи								27			
4	3	4	4	2	4	2	4				

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.5 – теми розділів

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Дисципліна передбачає навчання через використання таких методів, як лекції-візуалізації, проблемні лекції; міні-лекції; метод проектів, презентацій.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до практичного заняття, рівень засвоєння знань з конкретної теми предмету «Вступ до спеціальності». Для поточного контролю використовуються форми перевірки засвоєних знань: тестування; усні опитування; обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних індивідуальних практичних завдань (розроблення презентацій) та завдань самостійної роботи; самооцінювання-рефлексія; понятійний контроль.

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 року при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливо перезарахування балів за

результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо) що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Психологія як наука та професія.

Тема 1.1: Психологія як наука та професія.

Типи психологічного знання. Співвідношення наукової, практичної, побутової психології. Історія виникнення та розвитку практичної психології. Статус практичної психології в сучасному суспільстві. Психологія як професія. Типи психологічних професій.

Тема 1.2: Структура практичної психології. Основні сфери застосування практичної психології.

Структура практичної психології. Психологічна допомога сім'ї. Соціально-психологічний захист населення. Практична політична психологія. Військова та спортивна практична психологія. Юридична практична психологія. Практична психологія економіки та бізнесу. Медична практична психологія.

Тема 1.3: Особистість практичного психолога. Практичний психолог: вимоги до професійної підготовки.

Особистісні якості та професійні знання і вміння як визначальні чинники професіоналізму практичного психолога. Професійно-важливі якості практичного психолога. Комунікативна та мовленнєва компетентності практичного психолога. Професійний відбір як запорука успіху підготовки практичного психолога. Зміст та рівні професійної підготовки практичного психолога. Форми й методи підготовчого процесу. Імідж практичного психолога. Етичний кодекс практичного психолога.

Розділ 2. Форми організації та основні види діяльності практичного психолога.

Тема 2.1: Зміст та форми роботи психолога дошкільного навчального закладу.

Напрями діяльності психолога дошкільного навчального закладу. Зміст роботи психолога з вихованцями дошкільного навчального закладу. Готовність дитини до школи. Робота психолога з педагогічним колективом. Зміст та форми роботи психолога з батьками.

Тема 2.2: Практична психологія у сфері шкільної освіти.

Історія становлення і розвитку практичної психології освіти. Організаційні засади діяльності шкільного психолога. Завдання, зміст та форми роботи шкільного психолога. Обов'язки та права психолога освітнього закладу. Структура психологічної служби. Функції і завдання окремих її елементів. Нормативні документи регуляції діяльності практичного психолога.

Тема 2.3: Психологічна просвіта і психопрофілактика.

Сутність психологічної профілактики та її спрямованість. Рівні психологічної профілактики. Завдання психопрофілактичної діяльності психолога. Зміст та напрями просвітницької та психопрофілактичної роботи психолога у закладах освіти. Профілактика комп'ютерної залежності.

Тема 2.4: Психодіагностика і психокорекція.

Психодіагностика як теоретична дисципліна і психологічна практика. Джерела виникнення та історія становлення психодіагностики. Тест як основний метод психодіагностики. Психологічна діагностика особистості. Професійно-етичні принципи здійснення психодіагностики. Загальне поняття про психологічну корекцію. Співвідношення понять «психокорекція» і «психотерапія». Види психологічної корекції. Форми психологічної корекції. Методи індивідуального психокорекційного вливу. Групова психологічна корекція.

Тема 2.5: Психологічне консультування і психотерапія.

Психологічне консультування: його зв'язок із психокорекцією та психотерапією. Індивідуальна форма психологічного консультування. Етапи індивідуальної консультаційної бесіди. Мета та завдання першої консультації. Принципи психологічного консультування. Місце психотерапії у діяльності практичного психолога.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Психологія як наука та професія.												
Тема 1.1. Психологія як наука та професія.	14	2	2			10	17	1				16
Тема 1.2. Структура практичної психології. Основні сфери застосування практичної психології.	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 1.3. Особистість практичного психолога. Практичний психолог: вимоги до професійної підготовки.	18	4	4			10	18	1	1			16
РОЗДІЛ 2. Форми організації та основні види діяльності практичного психолога.												
Тема 2.1. Зміст та форми роботи психолога дошкільного навчального закладу.	22	4	4		2	12	18	1	1			16
Тема 2.2. Практична психологія у сфері шкільної освіти.	22	4	4		2	12	18	1	1			16
Тема 2.3. Психологічна просвіта і психопрофілактика	20	2	4			14	21	1			2	18
Тема 2.4. Психодіагностика і психокорекція.	20	2	4			14	20					20
Тема 2.5. Психологічне консультування і психотерапія.	16	2	2			12	20					20
Разом	150	24	28		4	94	150	6	4		2	138

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Психологія як наука та професія.	2	1
2	Структура практичної психології. Основні сфери застосування практичної психології.	4	1
3	Особистість практичного психолога. Практичний психолог: вимоги до професійної підготовки.	4	1
4	Зміст та форми роботи психолога дошкільного навчального закладу.	4	1
5	Практична психологія у сфері шкільної освіти.	4	1
6	Психологічна просвіта і психопрофілактика.	2	1
7	Психодіагностика і психокорекція.	2	
8	Психологічне консультування і психотерапія.	2	
Разом		24	6

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Психологія як наука та професія.	2	
2	Структура практичної психології. Основні сфери застосування практичної психології.	4	1
3	Особистість практичного психолога. Практичний психолог: вимоги до професійної підготовки.	4	1
4	Зміст та форми роботи психолога дошкільного навчального закладу.	4	1
5	Практична психологія у сфері шкільної освіти.	4	1
6	Психологічна просвіта і психопрофілактика.	4	
7	Психодіагностика і психокорекція.	4	
8	Психологічне консультування і психотерапія.	2	
Разом		28	4

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Психологія як наука та професія.	10	16
2	Структура практичної психології. Основні сфери застосування практичної психології.	10	16

3	Особистість практичного психолога. Практичний психолог: вимоги до професійної підготовки.	10	16
4	Зміст та форми роботи психолога дошкільного навчального закладу.	12	16
5	Практична психологія у сфері шкільної освіти.	12	16
6	Психологічна просвіта і психопрофілактика.	14	18
7	Психодіагностика і психокорекція.	14	20
8	Психологічне консультування і психотерапія.	12	20
Разом		94	138

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бітянова М. Дитина у школі: технології розвитку. – К., Главник, 2007. – 143 с.
2. Бочелюк В. Й. Психологія: вступ до спеціальності : Навч. посібник / В.Й.Бочелюк, В. В. Зарицька. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
3. Введение в профессию: психолог : учебник и практикум для среднего профессионального образования / В. Н. Панферов, С. В. Васильева, А. В. Микляева, С. А. Безгодова ; под редакцией В. Н. Панферова. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 291 с.
4. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2019. –256с.
5. Іванова О.В.Психологія. Вступ до спеціальності / О.В. Іванова, Л.М. Москалюк, С.І. Корсун . – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 184 с.
6. Кісарчук З.Г. Особливості розвитку практичної психології на сучасному етапі. Практична психологія і соціальна робота. – 2001. –№3. – С.10-12.
7. Матвеева М. П. Організація роботи шкільного психолога. – К., 2001. – 198 с.
8. Марінушкіна О. Є. Порадник практичного психолога. – Харків: Основа, 2007. – 230 с.
9. Обухов А. С. Введение в профессию: психолог образования : учебник и практикум для вузов / А. С. Обухов, А. М. Федосеева, Э. Байфорд ; под общей редакцией А. С. Обухова. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 391 с.
10. Основи практичної психології. [Панок В.І., Титаренко Т.М., Чепелева Н.В. та ін.]; під ред. В.І. Панка. – К.: Либідь, 2006. – 536 с.
11. Подшивайлова Л. І. Вступ до спеціальності: психологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. І. Подшивайлова. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2011. – 320 с.
12. Практичний психолог у дошкільному закладі: Методичні рекомендації. О.Є.Марінушкіна, Ю.О. Замазій. – Х.:ХОНМІБО, 2004. – 96 с.
13. Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію : Навч. посібник / Ю. О. Приходько. – 3-е вид. – К. : Каравела, 2012. – 248 с.

Додаткові:

1. Боришевський М. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності. – К.: Академвидав, 2010. – 416 с. (Серія «Монограф»).

2. Василевська О. І. Психічне здоров'я особистості як соціально-психологічне явище. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.3, том 2, 2016. – С. 7-12.
3. Діти та дорослі між миром та війною. Спецвипуск. Психолог, 2015. – № 11-12 (563-564).
4. Кузікова С. Б. Основи вікової психокорекції. Навчально-методичний посібник. – Суми: СумДПУ, 2001. – 320 с.
5. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник в 2-х т. За ред. В. Панка, І. Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 348 с.
6. Оржеховська В. М. Дитяча бездоглядність та безпритульність: історія, проблеми, пошуки: Навчальний посібник. – К. : ЗАТ «ЕКСІМСЕРВІС», 2004. – 177 с.
7. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. – К. : ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
8. Руководство практического психолога. Психолог в школе : практическое пособие / И. В. Дубровина [и др.] ; под редакцией И. В. Дубровиной. –2-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 206 с.
9. Хухлаева, О. В. Психологическая служба в образовании. Школьный психолог : учебное пособие для вузов / О. В. Хухлаева. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 353 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України.
2. Підручники з психології для середньої та вищої школі.
3. Практикуми з психології.
4. Словники та енциклопедії з психології.
5. Мультимедійні презентації.
6. Тестові завдання для комп'ютерного контролю.